

LITTERATURA Serpentium

JAARGANG 46 VOLUME 46
NUMMER 1 ISSUE 1

EUROPESE SLANGENVERENIGING - EUROPEAN SNAKE SOCIETY

INHOUDSOPGAVE

■ ARTIKELEN
De totale lengte van adderringslangen (*Natrix maura*) 6
Paul Storm

Wandelen op de Pacific Crest Trail: wakker worden met een puntneusslang naast je tentje 20
Bart Boerop

Een bioactief terrarium, deel 3: de schoonmaakploeg 25
Milou Ebben & Lars Kortenschijl

‘s Werelds kleinste slang blijkt toch niet uitgestorven 39
Bram Bosman

Boekbespreking: Chris van Kalken, Het complete koningspythonboek 42
Marcel van der Voort

Gecoördineerde jacht door Cubaanse boa’s 47
Vladimir Dinets

■ RUBRIEKEN
Voorwoord 4

CONTENTS

■ ARTICLES
The total length of viperine snakes (*Natrix maura*) 6
Paul Storm

Walking the Pacific Crest Trail: waking up with a long-nosed snake next to your tent 20
Bart Boerop

A bioactive terrarium, part 3: the cleaning crew 25
Milou Ebben & Lars Kortenschijl

World's smallest snake not extinct after all 39
Bram Bosman

Book review: Chris van Kalken, The Complete Ball Python Book 42
Marcel van der Voort

Coordinated hunting by Cuban boas 47
Vladimir Dinets

■ COLUMNS
Foreword 4

VOORWOORD

Ofschoon de buitentemperatuur op de plek waar wij dit momenteel schrijven 2°C is, zorgt een scherpe westenwind ervoor dat de gevoelstemperatuur, afhankelijk van hoe je gekleed bent en hoe je van nature gewapend bent tegen ontberingen, aanzienlijk lager ligt. Onze koudbloedige lievelingsdieren doen er in de regio dan ook goed aan hun veilige overwinteringsplaatsen nog even niet te verlaten.

Dat wil overigens niet zeggen dat het komkommertijd is en dat er niks over slangen te rapporteren valt. We herinneren ons bijvoorbeeld, dat er in ettelijke kranten melding werd gemaakt van:

- Zestig pythons in huurhuis…
- Man met zestig wurgslangen op zolder…
- Man met zestig slangen op zolder…
- Muizenoverlast door zestig slangen…

Achter de puntjes volgde telkens het gevolg van het feit dat iemand zestig slangen, pythons, wurgslangen op zolder hield. Vandaar dat een rechter oordeelde dat hij met zijn menagerie de sociale huurwoning moest verlaten. We vinden het niet nodig om ons een oordeel over dit krantenbericht te vormen. We focussen liever op een bericht op de site van *Omroep Gelderland*, waar de kop van een artikel meteen onze aandacht trok: ‘Puberende mannetjes moeten de adders op de Wolfhezerheide redden’. Bij verder lezen werd gelukkig duidelijk dat het de bedoeling was om van elders geïmporteerde gebieden, de Veluwe bijvoorbeeld, jonge áddermannetjes los te laten op de Wolfhezerheide. Onderzoekers van RAVON hebben geconstateerd dat daar de populatie in korte tijd vanwege de droogte sterk gereduceerd is. De nog aanwezige slangen blijken bovendien tekenen van inteelt te vertonen. De Wolfhezerheide is een gebied dat geen verbinding heeft met andere gebieden, zodat migratie onmogelijk is. Het importeren van jonge addermannetjes is dan ook geen structurele oplossing. We zijn benieuwd of er op korte termijn wél iets

FOREWORD

Although the outdoor temperature at the place where we are currently writing this is 2°C, a sharp westerly wind makes the perceived temperature, depending on how you are dressed and how naturally resistant you are to hardship, considerably lower. Our cold-blooded favourite animals in the region would therefore do well not to leave their safe hibernation sites just yet.

This does not mean, however, that it is the silly season and that there is nothing to report about snakes. We recall, for example, that quite a number of newspapers carried reports such as:

- Sixty pythons in rental house…
- Man with sixty constrictors in the attic…
- Man with sixty snakes in the attic…
- Mouse infestation caused by sixty snakes…

The ellipsis was each time followed by the consequence of someone keeping sixty snakes, pythons, constrictors in the attic. This led a judge to rule that he had to leave the social housing property with his menagerie. We do not feel it necessary to form an opinion about this newspaper report. We prefer instead to focus on an item on the *Omroep Gelderland* (Broadcasting Company) website, where the headline of an article immediately caught our attention: ‘Pubescent males must save the adders on the Wolfhezerheide’. Fortunately, further reading made it clear that the intention was to release young male adders from other areas, for example the Veluwe, onto the Wolfhezerheide. Researchers from RAVON have established that the population there has been drastically reduced in a short time due to drought. Moreover, the remaining snakes appear to show signs of inbreeding. The Wolfhezerheide is an area that has no connection with other areas, making migration impossible. Importing young male adders is therefore not a structural solution. We are curious whether something structural can be done in the short term. Hopefully, RAVON will remain involved in solving this problem.

structureels gedaan kan worden. Hopelijk blijft RAVON een partij bij de oplossing van dit probleem.

Gelukkig volgen er na dit voorwoord nog voldoende pagina's om het gemis aan méér slangennieuws uit de media te compenseren. We bevredigen uw verlangen naar het derde van de artikelenreeks over bioactieve terraria. Milou en Lars completeren hun serie en hebben ons daarmee een boeiende richting gewezen waarin we onze slangen verantwoord kunnen huisvesten. Het werd ook weer eens tijd dat Paul Storm van zich liet horen. Met zijn substantiële en interessante bijdrage over *Natrix maura* komt hij tegemoet aan de wensen van degenen die vooral in waterslangen zijn geïnteresseerd. We kijken uit naar méér! Bart Boerop heeft helemaal niks met slangen, maar kwam er wél enkele tegen tijdens een wandeltocht in een gebied waarin je inderdaad kans loopt om ongewild op deze dieren te stuiten. Dank Bart, dat je ingegaan bent op onze uitnodiging om over je ontmoetingen te schrijven. Dr. Vladimir Dinets deed bijzonder onderzoek naar collectief jaaggedrag van Cubaanse boa's. Wij zijn hem dankbaar dat hij instemde met herpublicatie van zijn onderzoek in *Litteratura Serpentium*. Bram Bosman stuitte — in de media — op de kleinste slang ter wereld en heeft zijn bevindingen compact voor ons samengevat. Eén van ons vraagt in een boekbespreking aandacht voor een onmisbaar boek. Dat is het voor deze keer. We hopen dat u geduldig kunt wachten op aflevering 2, te verschijnen eind juni. We zijn er al volop mee bezig.

Marcel van der Voort
Ton Hellebuyck
Richard de Jong
Anton van Woerkom

Fortunately, after this foreword there are plenty of pages to compensate for the lack of more snake-related news in the media. We satisfy your appetite with the third instalment of the article series on bioactive terrariums. Milou and Lars complete their series and in doing so have shown us a fascinating direction in which we can responsibly house our snakes. It was also high time that Paul Storm made himself heard again. With his substantial and interesting contribution about *Natrix maura*, he meets the wishes of those who are particularly interested in water snakes. We look forward to more! Bart Boerop has absolutely nothing to do with snakes, yet he did encounter some during a walk in an area where you may indeed unexpectedly come across these animals. Thank you, Bart, for accepting our invitation to write about your encounters. Dr Vladimir Dinets carried out remarkable research into the collective hunting behaviour of Cuban boas. We are grateful to him for agreeing to the republication of his research in *Litteratura Serpentium*. Bram Bosman came across — in the media — the smallest snake in the world and has summarised his findings concisely for us. One of us draws attention, in a book review, to an indispensable book. That is all for this time. We hope you can patiently await instalment 2, to be published at the end of June. We are already hard at work on it.

Marcel van der Voort
Ton Hellebuyck
Richard de Jong
Anton van Woerkom

ESV-boeken en andere uitgaven
ESS editions and others publications

NEDERLANDSTALIGE UITGAVEN *HERPETOLOGISCHE BUNDELS:*

- Marcel van der Voort, 2014, *Adders onder het gras*! *Over slangen in mythen en verhalen*. Een bloemlezing van cultuurhistorische artikelen zoals in de jaargangen 13 t/m 31 in *Litteratura Serpentium* zijn verschenen. Tweede, aangevulde en gecorrigeerde oplage. € 17,50.
- Ron Bronckers (2019), *Adderjagers! Portretten van een verdwenen en vergeten beroep*. Verzamelde artikelen uit de jaargangen 28 t/m 38 van *Litteratura Serpentium*. Tweede, vermeerderde druk. € 25,-.
- *Herpetologische Bundels deel 4: Waterslangen, 2013*. Bloemlezing van artikelen over waterslangen uit de jaargangen 1 t/m 30 van *Litteratura Serpentium*. € 15,-.
- Sterrin Smalbrugge (2019), *Het Grote Reptielenboek*. € 19,99.

Om te bestellen binnen Nederland, neem contact op met de penningmeester: treasurer@snakesociety.nl. Vermeld daarbij de gewenste titel en vraag naar de prijs inclusief verzendkosten. U krijgt dan na betaling uw exemplaar toegestuurd.

ENGLISH TITLES PUBLISHED IN THE SERIES *HERPETOLOGICAL VOLUMES:*

- Marcel van der Voort, 2012, *There's a snake in the grass! About snakes in myths and stories*. € 17,50.
- Ron Bronckers, 2019, *Viper hunters! Portraits of a vanished and forgotten profession*. € 25,00.
- A.A. Verveen, 2nd Edition 2024, *The Behaviour Cycle of the Boa constrictor in Captivity*. € 29,50.

Please contact the treasurer to order a copy. Name the title you wish to order and ask for the price including shipping costs.
E-mail: treasurer@snakesociety.nl

